

בית מדרן

לענין מדרן רבינו עובדיה יוסף זיע"א

ערש"ק
ח' כסלו תש"פ
פרשת ויצא
ספסריזין: ועמל תלואים (חושע יא)

עלון מס' 233

העיר	הדלקת נרות שבת	צאת השבת	רבינו תם
ירושלים	16:20	17:11	17:44
תל אביב	16:17	17:08	17:39
חיפה	16:16	17:07	17:39
באר שבע	16:20	17:11	17:43

שיעורו השבועי
של מרן הראש"ל הרה"ק לישראל אב"ד בביה"ד העליון
הגאון הגדול **רבי יצחק יוסף שליט"א**
נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל

הרב המקדים: הגאון רבי רצון ערוסי שליט"א
רב העיר קרית אונו - וחבר מועצת הרבנות הראשית

השיעור נערך ע"י: הגאון רבי יצחק לוי שליט"א
רב העיר נשר | וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

אין לקרוא בעלון בשעת התפילה

השבוע
זכות עלון
"בית מדרן" מוקדש ל:
מיטל בת דוריס
לזיווג בקרוב

הייגו: *5290

"עשה לך רב והסתלק מהספק"
בכל שאלה,
בהלכה, בהנהגה, בשלום בית ובחינוך ילדים
עשרות רבני אגודת 'בית מדרן'
נמצאים פה בשבילך!
24 שעות ביממה ברצף
למענה הלכתי מהיר
לפי דרכו של מורנו ורבינו
מרן סוסק הדור רבי עובדיה יוסף זצוק"ל
*5293 **שלוחה 1**

- תוכן העניינים:**
- עמ' 4-1** **השיעור השבועי**
מורנו ורבינו רבי יצחק יוסף שליט"א
 - עמ' 5** **פרשת ויצא**
הגאון הגדול רבי ברוך שרגא שליט"א
 - עמ' 5** **בעקבות רבותינו**
הגאון הגדול רבי אהרון קוטלר זצוק"ל
 - עמ' 6** **מאור ישראל**
הרה"ג רבי ישראל לורי שליט"א
 - עמ' 6** **אקטואליה בהלכה**
הרב אברהם דניאל שליט"א
 - עמ' 6** **פינת הבריאות**
מה כדאי לאכול בחורף?
 - עמ' 7** **לחיות עם האמונה**
הרה"ג רבי י. ישראל לוגאסי שליט"א
 - עמ' 7** **אתגרים בחינוך**
הרב אברהם ברוזילאי שליט"א

הלכות ברכות

החשיבות לברך ברכה מבוררת. ברכת השניצל. אם ברכת בורא נפשות פוטרת ברכת מעין שלוש. ברכת יין המזוג במים. השומע קידוש על יין שרובו מים אם יוצא ידי חובה. חקירה בדין שומע כעונה. אם המברך על המחיה ועל העין פוטר מי שצריך רק על המחיה

אשר כברכתו בירך אותם

א. בגמרא (ברכות מ.) דרשו על הפסוק בתהלים (פרק סח פסוק כ) "ברוך ה' יום יום", וכי ביום מברכים ובלילה לא מברכים? אלא כל יום ויום תן לו מעין ברכותיו, לשבת, ליום טוב, ולחול המועד, וכך גם כל מין ומין תן לו את כברכתו. רבי דוד אבודרהם (ריש הלכות ברכות) כתב: כל הנהגה מהעולם הזה בלא ברכה, פירוש ברכה המיוחדת לאותו דבר, מעל. כלומר, שמוטלת עלינו החובה להיות בקיאים בהלכות ברכות, ולהקפיד לדעת את הברכה המיוחדת לכל מאכל ומאכל קודם שמברכים. ולמרות שעל הכל אם אמר שהכל יצא (משנה ברכות מ.), אבל אנחנו לא חיים בדיעבד, וצריך לברר ולברך את הברכה שהיא לכתחילה.

שניצל

ב. דוגמא לדבר, בדין הברכה על השניצל, פעם היו מוסיפים רק מעט קמח כדי שהעוף לא ידבק במחבת, בזה ודאי שהשניצל עיקר וברכתו שהכל נהיה בדברו. היום מוסיפים הרבה קמח או פירורי לחם, והכלל בידינו (בש"ע סימן רח סעיף ב) שכל שיש בו תערובת של חמשת מיני דגן, והמין דגן בא להטעים או להשביע, ברכתו בורא מיני מזונות [א.ה ראה שו"ת הראשון לציון ח"א סימן יט]. ואם אמר מה יש, אברך שהכל ואצא ידי חובה, אבל כאמור, לכתחילה צריך לברך את הברכה המיוחדת לאותו מין.

ברכה אחרונה

ג. אדם צריך להיות בקי לא רק מה לברך ברכה ראשונה, אלא גם מה לברך ברכה אחרונה. אדם אוכל

פיצה וחושב שברכתה מזונות ולא יוצא ידי חובה, צריך לטעום ולבדוק אם המתיקות מורגשת בבצק, ואם לא מורגשת יברך המוציא, ואם אכל כזית יברך ברכת המזון. וכבר למדנו בשיעורים הקודמים שאם לא יודע לברך ברכת המזון, או שלא יודע אם התחייב בברכת המזון, אין לברך על המחיה מספק. וגם למדנו שמי שאכל פרי משבעת המינים - צימוקים או רימונים או תמרים - ולא יודע ברכת מעין שלש בעל פה, לא יברך ברכת בורא נפשות.

ברכת בורא נפשות

ד. האמת שנחלקו הפוסקים אם ברכת נפשות פוטרת מעין שלש, לדעת מרן החבי"ב בספרו כנסת הגדולה (הגה"ט ס"ס רי) שהיה לפני כ-400 שנה, וכתב שברכת בורא נפשות פוטרת כל ברכה אחרונה, כמו הדין שברכת שהכל פוטרת כל ברכה ראשונה. וכך סבר גם הגינת ורדים (כלל א סימן טו) שהיה קדמון ונולד בשנת ת"י לפני 370 שנה, והוא מדויק כך גם מדברי תלמידי רבינו יונה (ס"פ כיצד מברכין). וכן פסק באגרות משה (או"ח ח"א סימן עד), ובקיצור שלחן ערוך של הרב טולידאנו (עמ' רמג סעיף לה), שבשעת הדחק יכול לברך נפשות ולפטור את ברכת מעין שלש. אולם הלבוש (סימן רב סעיף יא) שהיה תלמידו של הרמ"א לפני כ-450 שנה, כתב שאין לפטור את ברכת מעין שלש בברכת נפשות, וכן כתבו הרמ"ע מפאנו (באלפסי זוטא ר"פ כיצד מברכין), ובספר יוסף אומץ יזופא (סימן תכא) - נולד בשנת ש"ל והיה בן חמש כשמרן הבית יוסף נפטר. להלכה לכתחילה לא יברך ברכת בורא נפשות במקום מעין שלש, ובדיעבד

לעילוי נשמת הרב בן ציון בן אביגיל זצ"ל ולע"נ אברהם בן רבקה הומיון ז"ל

לא מפחד מברכה לבטלה

ה. מחבר אחד מזמננו ע"ה כתב, שאם בירך נפשות במקום מעין שלש, אפילו בדיעבד לא יצא ידי חובה וצריך לחזור ולברך מעין שלש. אבל איך הוא לא חושש לגדולי האחרונים שהזכרנו שבדיעבד אם בירך בורא נפשות יצא ידי חובה, וכן כתבו גם הפרי מגדים (בפתיחה כוללת להלכות ברכות בד"ה מריש ה"א, ובד"ה הפרט), ערך השלחן לרבי יצחק טייב (סי' רב סק"ו), פתח הדביר (סימן רב סק"ו) היה לפני כמאה וחמישים שנה, ארץ צבי פרומר (סימן כט), פעולת צדיק (סימן קלא) - מגדולי חכמי תימן, רבי חזקיה מדיני בספרו שדי חמד (מע' ברכות סי' א אות לא), בירך את אברהם (סי' נא אות ג, כ), זכור לאברהם אלקלעי (מע' שהכל דכ"א ע"ב), כף החיים (סי' רב ס"ק עט, וסי' רח ס"ק צב), שאם בירך נפשות במקום מעין שלש יצא בדיעבד. ואותו מחבר חולק על כולם וכותב לחזור על מעין שלש. אתה לא מפחד מברכה לבטלה? כלל גדול בידינו "ספק ברכות להקל", וכבר כתב הגאון רבי חיים פלאגי בספרו לב חיים ח"א (סי' עה, וסי' צא), שאומרים ספק ברכות להקל גם אם מיעוט הפוסקים אומרים לא לברך נגד רוב פוסקים שאומרים לברך. ולדעת החסד לאברהם אלקלעי (סי' יח, דל"ח ע"ג) גם אם יש סברא יחידאה שאומרת לא לברך, יש לחוש לה מדין ספק ברכות להקל, ואמנם אין זה להלכה, אלא דוקא כשיש לפחות שנים שסוברים שלא לברך חוששים לסב"ל, וכמו שכתב בספר נר מצוה (ד"ס ע"ב), ולכל הפחות כשיש כמה פוסקים שאומרים לא לברך יש לחוש לדבריהם, וכל שכן כאן שרבים מגדולי האחרונים כתבו שאם בירך בורא נפשות במקום מעין שלש יצא ידי חובה. תלמידי החכמים הצעירים צריכים ללמוד כללי הפסיקה, וכאשר יש ראיות לכאן ולכאן וסברות לכאן ולכאן, אף על פי שנראה להם להכריע לברך, כלל גדול בידינו ספק ברכות להקל, ואפילו נגד מרן הבית יוסף אומרים סב"ל, כל שכן בנידוננו שאין זה נגד מרן. לכן להלכה ולמעשה, אדם שטעה ובירך בורא נפשות במקום מעין שלש יצא.

חצי חצי

ו. לפי זה מי שאכל חצי כזית¹ של תמרים שהם משבעת המינים, ועוד חצי כזית משאר פירות שאינם משבעת המינים, לא יברך מעין שלש כיון שאין לו כזית משבעת המינים, וגם בורא נפשות לא יברך כי גם משאר פירות לא אכל כזית, והלא אין לפטור מעין שלש בברכת נפשות ובורא נפשות במעין שלש, ולכן לא יברך ברכה אחרונה כלל. וכך גם הוכחנו בשיעור הקודם מדין הכוסס חיטה (ש"ע סימן רח סעיף ד), ומדין מי שריית צימוקים (ש"ע סי' רב סעיף יא). המגן אברהם (סימן רי סק"א) לא פוסק כך, אלא סובר שחצי כזית משבעת המינים וחצי כזית משאר פירות מצטרפים לברכת בורא נפשות. בא הגאון רבי עקיבא איגר (רי"ר) והקשה סתירה בדברי המגן אברהם, שכאן פסק לפטור גם אם החצי כזית של מעין שלש בברכת בורא נפשות, ואילו לענין מי שלא יודע לברך מעין שלש פסק המגן אברהם (סי' רח) שלא יברך בורא נפשות, ונשאר בצריך עיון. בספר אור לצינון (ח"א סימן יט) מיישב שיש הבדל בין אכל כזית משבעת המינים שאז מתחייב לברך מעין שלש, ואם כן גם אם לא יודע ברכת מעין שלש לא יברך נפשות, לבין אם אכל חצי כזית מזה וחצי כזית מזה, שאין עליו חיוב מסוים, לכן יכול לברך נפשות ולפטור הכל, והביא ראיה לדבריו מהרשב"א (ברכות לה: ד"ה כיון). אבל אחר אלף המחילות לפני כשלושים שנה ענינו על דבריו בילקוט יוסף (ח"ג עמ' תפ) שאין לחלק בין אם התחייב מעין שלש ללא התחייב, ובכל אופן אין לברך בורא נפשות, ושכן יש להוכיח מהרא"ש (ברכות לו:). והוא הדין האוכל חצי כזית עוגה וחצי כזית לחם, שלא יברך ברכה אחרונה כלל, לא ברכת המזון ולא על המחיה.

יין טהור

ז. לפי זה המסופק בין אם רובו יין או רובו מים, יברך שהכל, אבל לא יברך ברכה אחרונה כלל, כי בורא נפשות לא פוטרת מעין שלש. מרן זצ"ל היה צועק ומעורר על כך כבר למעלה משישים שנה, שהיין צריך להיות רובו מענבים לא ממים. לפני עשרות שנים מרן היה מכין בביתו יין יחד עם מולא אבא נקי², ועשה כך כי לא סמך על היינות שהיו בזמנו בשוק. מרן הלך אז לרבי דוד יונגרייז ושאלו: איך אתם נותנים הכשר ליין שהוא רק 17% יין, אמנם רבי יצחק וייס בעל המנחת יצחק אמר להם: אל תהיו קמצנים, תשימו 20% יין, אבל עדיין הרוב מים, לפי הרמ"א (סימן רד סעיף ה) זה בסדר, אבל לדעת מרן השלחן ערוך (שם) אם יברך הגפן על יין כזה, זו ברכה לבטלה. אמר הרב יונגרייז: כתוב בחותמת שהבד"ץ הוא למקהלות האשכנזים, מה אתה רוצה?... תעשו בד"ץ משלכם. הם העדיפו כך כי רצו לחסוך כסף, מרן היה אומר בבדיחותא על מה שהם כותבים על הבקבוק שאין בו חשש ערלה טבל ושביעית, ודאי, במים אין חשש ערלה וטבל ושביעית... ויאמר לזכותו של מרן זצ"ל, היום רוב היקבים הגדולים והמפורסמים כמו 'כרמל מזרחי' ועוד, עושים רוב יין, ויש אפילו שעושים את המיץ ענבים מאה אחוז יין ממש. יין מיקבים קטנים ולא מוכרים, צריך לבדוק אם עושים רוב יין, וכשיש לו ספק יברך שהכל, על זה אמרו על הכל אם אמר שהכל יצא, אבל ברכה אחרונה לא יברך בורא נפשות מספק, כי נפשות לא פוטרת מעין שלש, ולכן שב ואל תעשה עדיף. אם ירצה, יכול לשתות מים או תה קר שניתן לברך עליו נפשות - לא כמו תה חם שאי אפשר לשתות כשיעור בלגימה אחת - ולברך בורא נפשות, ולכוין לפטור את היין.

רוב יין - מניין?

ח. בגמרא (בבא בתרא צו:) מבואר שניתן לעשות יין משישית - 17% - שמרים של ענבים והשאר - 83% - מים, זו גמרא מפורשת, אבל תלמידי רבינו יונה (סי' כ"ב) כיצד מברכין לב: ד"ה שמרים) כתבו שבזמן התלמוד נהגו למזוג מעט יין כי היין היה חזק מאוד, מה שאין כן בזמננו - כבר לפני כשמונה מאות שנה - היינות רפויים וצריך למזוג רוב יין. כך כתבו גם הארחות חיים (ה"ל ברכות אות ד), הריטב"א (בבא בתרא צו:), ועוד. וגם מרן הבית יוסף (סימן רד) העתיק את דברי תלמידי רבינו יונה, וכתב "ונראים דבריהם". כלומר שמסכים שיש לחלק בין זמן הגמרא לימננו שיש למזוג ברוב יין, וזו כוונתו בשלחן ערוך (שם סעיף ה) שהביא דין השמרי יין, וכתב: והיינו ביינות שלהם שהיו חזקים, אבל יינות שלנו שאינם חזקים כל כך אינו מברך עליו בורא פרי הגפן... ונראה שמשערים בשיעור שמוזגים יין שבאותו מקום. תשאלו אנשים איזה יין הם לוקחים לשמחות וכדומה, לא לוקחים יין שרובו מים, זה נקרא "יין לקידוש"... אלא לוקחים יין אמיתי שרובו יין. גם האליה רבה (סק"י) כתב בשם עולת תמיד (סק"י) שאפילו אם מעורב ביין מעט מים ברכתו שהכל נהיה בדברו, וכן כתבו הלבוש (סימן רד סעיף ה) והגאון רבי זלמן (בש"ע שלו סימן רד סעיף ט, ובלוח ברכות הנהיג פ"י ס"ו), והחיי אדם (כלל נה סעיף ג, ד), שאם באותו מקום לא נוהגים למזוג מים ביין, אם מוסיפים אפילו מעט מים ברכתו שהכל. וכן כתבו הפרי מגדים (סימן רד א"א סקט"ז), ובספר בית שערים (האו"ח סימן פ), ערוך השלחן (סימן רב סעיף ג), פני הארי החי (סימן לה) ועוד, כולם מצריכים רוב יין. בספר אשרי האיש (ח"ב עמ' עה) כתב בשם הגר"ש אלישיב שאין להקל בזה, אלא צריך שיהיה רובו ככולו יין, וכן כתב הגר"ש אורבך במנחת שלמה (ח"א סימן ד). וברוך ה' בזכות מרן זצ"ל שעורר על כך, גם הפוסקים האשכנזים נמשכו אחריו והצריכו רוב יין.

כשר גם לספרדים?

ט. פעם ביקרתי באיזה יקב בסביבות ירושלים שהיה להם הכשר מכמה בדצ"ם, בא המשגיח הרב סלונים - היה הרב של מרכז ירושלים ונפטר לא מזמן - שאלתי אותו: אתם כותבים על הבקבוק שהיין כשר גם לספרדים, באמת אתם מוזגים רוב יין ולא רק 20% יין? אמר לי: לא, מה פתאום, שמים

1 בנידון הקודם אמרנו בשם מרן זצ"ל שכזית נמדד לפי משקל ולא לפי נפח, שיעור כזית הוא 27 גרם ושיעור כביצה 54 גרם. מרן זצ"ל בעבר פסח בשנתו האחרונה שנת תשע"ג אמר לי: תלך ממקום למקום ותדגיש שאנחנו הולכים לפי משקל, לא לפי נפח, אמר ושנה את דבריו. וכעת אני מקיים מצוות כיבוד אב ואם, "מכבדו בחייו מכבדו במוותו" (קידושין לא:), ואני אומר לכם: הולכים לפי משקל ולא לפי נפח.

רק 20% יין! אמרתי לו: אם כן למה אתה כותב שיהיין כשר לספרדים? אמר לי: איפה כתוב שלפי הספרדים צריך שיהיה רוב יין? אבא שלך המציא את זה... אני התווכחתי איתו, ואמרתי לו כל מה שהסברתי לכם עכשיו. ושאלתי אותו: מה כוונתך גדול לחלוק על כל גדולי עולם הללו? תשמעו מה ענה לי: אנחנו הבד"ץ ניתן הכשר ל-20% יין, ואז כל החרדים ממאה שערים יתנו את היין הזה, ויחשב שהמנהג למזוג 20% יין. ככה להכשיל את הספרדים בברכות לבטלה מסברת הכרס? מסתכלים על רוב העולם, או רוב המדינה, או רוב העיר, שכאשר שותים יין לשם שתיית יין, לא שותים יין לקידוש שרובו ככולו מים. אבל הם המשיכו בדרכם למזוג ברוב מים, ולצערנו עד היום כותבים: כשר גם לספרדים, בזמן שלספרדים יש לברך על יין זה שהכל מרן זצ"ל סיפר בשיעורו לפני שנים, שהביאו לו יין של בד"ץ העדה החרדית בחתונה, והוא בירך עליו שהכל, ואחריו נמשך גם הגאון רבי יהודה צדקה ובברכות הראשונות של השבע בברכות בירך גם הוא על הכוס ברכת שהכל [א.ה. ראה שו"ת חזון עובדיה סימן ו סוף סעיף ב בהערה].

שומע קידוש מאשכנזי

י. יש לדון בדין בחורי ישיבות ספרדים³ הלומדים בישיבה אשכנזית, ומקדשים שם על יין שרובו מים, אם יוצאים ידי חובת קידוש. בפרט שלדעת הגר"א (סימן רד סעיף ה) גם הרמ"א מודה למרן צריך רוב יין, ואולם האליה רבה (סימן רד סק"י) פירש שהרמ"א חולק על מרן, אבל כבר הבאנו מגדולי האשכנזים שכתבו לברך הגפן רק על רוב יין, ולכתחילה גם האשכנזים צריכים לחוש לדבריהם. אם בכל זאת מקדשים על יין שרובו מים, ספרדי יכול לשמוע ולצאת ידי חובה, כי יש להחשיב יין זה לפחות כחמר מדינה, אלא אם כן זה מיץ ענבים שיש בו מיעוט מיץ ענבים שלא נחשב חמר מדינה. ואמנם יש אומרים שלא מועיל לקדש בלילה על חמר מדינה, ואם אין יין יש לקדש על הפת, אבל בשעת הדחק תסמוך על החולקים. הבעיה שלפי הדין אם יש יין בעיר לא יקדש על חמר מדינה, אבל כיון שהמקדש הוא אשכנזי, הוא מקדש כהוגן כי האשכנזים יוצאים ביד רמ"א⁴, ולכן גם הספרדי יכול לצאת ממנו מדין שומע כעונה [א.ה. ראה באורך בילקוט יוסף סימן ערב עמי' תרב והלאה].

שומע כעונה

יא. ישנה חקירה ידועה מה הגדר של שומע כעונה, הפרי מגדים (בפתיחה כוללת לאו"ח ח"ג אות כח) מגדיר שדין שומע כעונה הוא מדין שליחות, חידוש של התורה ששלוחו של אדם כמותו. והחזון איש (או"ח סימן כט) מגדיר את דין שומע כעונה "התחברות השומע והמשימע כאחד", כלומר שכל מעשיו של האומר מתייחסים להשומע. כגון קריאת פרשת זכור שיש לקרוא מתוך ספר תורה כשר, וכן קריאת מגילה שיש לקרוא מתוך הקלף, ובגמרא (מגילה יא.) למדו שצריך לקרוא את מגילת אסתר מהספר דוקא, שנאמר במגילה "והימים האלה נזכרים ונעשים", ונאמר אצל עמלק "כתוב זאת זכרון בספר". לכתחילה כל אחד ואחד ישתדל לקנות לעצמו מגילה⁵, אבל מי שאין לו מגילה איך יוצא מהשליח ציבור, הרי הוא לא קורא מתוך מגילה, וגם לגבי פרשת זכור, וכי ראינו מישהו שמחזיק ספר תורה קטן ביד שלו? אלא שבדין שומע כעונה נאמר שנחשב לשומעים כמו שקראו מספר כשר, כי כל דיני

3 לפני כעשרים שנה, ישיבה אחת בבית חנו, היו מביאים להם לקדש על יין שרובו מים, ואז מרן זצ"ל דיבר על כך שצריך יין שרובו מים, שמעו כן בחבורים, והשתתפו לקנות בקבוק יין אחר. בליל שבת ראש הישיבה לא היה איתם בחדר אוכל ולא ראה שישו את היין, אבל במוצאי שבת כשעשו הבדלה בבית המדרש ראה שהחליפו את היין, שאל: מאיפה את לבס? וסיפרו לו. הוא כעס מאוד, אמר: אני מביא לכם יין ואתם עושים קידוש על יין אחר? ראה את זה כפגיעה, ואמר להם: אתם לא עושים הבדלה על היין שלכם! שלח שליח לביתו שיביא משם יין, ובינתיים אמר להם שישירו כל מיני שירים, עד שהביאו להם יין שרובו מים ובירכו עליו הגפן...

4 השבוע היה אחד שהתלונן, למה אני מזכיר בשיעורים שהספרדים נוהגים כך והאשכנזים נוהגים כך, אנתנו עם אחד! אמרתי לו: מרן זצ"ל סיפר לי שבאמת הראשון לציון הרב יצחק ניסים היה מקפיד שלא לומר ספרדים ואשכנזים, אלא לנוהגים כשיטת מרן המחבר כך וכך, ולנוהגים כשיטת הרמ"א כך וכך, ובעקבותיו הלך גם הראשון לציון הרב מרדכי אליהו, אבל מה יש בכך שאמרים ספרדים ואשכנזים, הרי כל אחד הולך לפי רבותיו, ואמנם זה נראה לכאורה כמו שתי תורות, אבל זה זמני, עוד מעט יבוא משיח צדקנו ויתקיים בנו "ויעשו כולם אגודה אחת", כולם ינהגו כמו הספרדים...

5 אפשר לקנות מגילה אפילו מכפי מעשר, וגם תפילין של רבני תם יכול לקנות ממעשר כספים, כי כל דבר שהוא הידור מצוה אפשר לקנות ממעשר כספים, ובמקום לתת צדקה לאלה שמסתובבים בתפלה ומקבצים נדבות ומפריעים בתפלה, שיקנה תפילין של רבני תם...

המשמיע עוברים לשומע. ואם כך גם לגבי קידוש נחשב לשומע הספרדי כאילו קידש על יין כשר, כי בשביל המשמיע האשכנזי היין כשר, ולכן יוצא ידי חובת קידוש.

על המחיה על הגפן ועל העץ

יב. יש שאלה דומה התלויה בחקירה הנ"ל בדין שומע כעונה. כתבו בעל הלכות גדולות, הרמב"ם (פ"ח מהלכות ברכות הט"ו) והרא"ש (פ"ו דברכות סימן מב) והרשב"א (ברכות מד. ד"ה ולענין) והטור (סימן רח), אדם שאכל כזית עוגה, רביעית יין, וכזית פירות משבעת המינים, התחייב בשלוש ברכות, וכדי שלא יהא ברכה שאינה צריכה אומרים לו שיכלול הכל בברכה אחת מעין שלש ויקדים על המחיה. השאלה היא, מה הדין אם חבירו אכל 20 גרם עוגה, שלדעת הר"ף והרמב"ם (ע' בשו"ת יחווה דעת ח"א סימן טז ד"ה אולם) - שני עמודי הוראה - זה שיעור כזית, ואמנם להלכה חוששים לדעת התוספות ששיעור כזית הוא 27 גרם, וכן פסק מרן השלחן ערוך (סימן תפ), ולכתחילה לא יכנס לבית הספק, או יאכל פחות מחמשה עשר גרם ולא יברך לכל הדעות, או יאכל שלושים גרם ויברך לכל הדעות, אבל בדיעבד שאכל 20 גרם עוגה וחטפו לו את כל השאר... השאלה אם יכול לצאת ידי חובת ברכת מעין שלש מחבירו שמברך גם על יין ופירות, או שמה שחברו מזכיר "על הגפן" או "על העץ" בשבילו זה הפסק ולא יוכל לצאת ממנו. אם נאמר שדין שומע כעונה הוא התחברות השומע והמשימע כאחד, אם כן זה כאילו אומר בפיו ממש, ונחשב הפסק, אבל אם נאמר שדין שומע כעונה רק מדין שליחות, אם כן מינהו שליח לענין על המחיה, לא לענין על הגפן או על העץ, ויכול לצאת ממנו ידי חובה.

פתח בשיכרא וסיים בחמרא

יג. בשאלה זו האם המסופק אם נתחייב בברכת על המחיה יכול לצאת ידי חובה מהמברך מעין שלש ומזכיר גם "על הגפן" ו"על העץ", התחבטו גדולי האחרונים, מרן⁶ החיד"א⁷ בברכי יוסף (סימן ריג סק"א) מביא כמה ראיות כדלהלן. בגמרא מסכת ברכות (ב.): פתח בשיכרא וסיים בחמרא, לקח כוס שברכתו שהכל והתחיל לברך על דעת לומר "שהכל", ולבסוף חשב שזה יין והתבלבל ואמר "הגפן", או להיפך, בא לומר "הגפן" וסיים שהכל, האם העיקר הוא הפתיחה או החתימה? וספק זה לא נפשט בגמרא. ופסקו הר"ף (הובא בתוס' ד"ה לא לאתיי) הרמב"ם (פ"ח מהלכות ברכות ה"א) והרא"ש (פ"ק דברכות סימן ד) - שלשת עמודי הוראה - שבדיעבד יצא ידי חובה, כי ספק דרבנן להקל, ואינו יכול לחזור ולברך, שהרי ספק ברכות להקל. וכך הדין בכל תיקו בש"ס, שהוא בגדר ספק, בדין דאורייתא הולכים להחמיר, ובדרבנן להקל, ובדיני ממונות לא מוציאים מהמוחזק. וכן פסק מרן בשלחן ערוך (סימן רט סעיף א). וכתב מרן השלחן ערוך (שם סעיף ב): לקח כוס של שכר או מים, ובירך: ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן, ותוך כדי דיבור נזכר שטעה, ואמר:

6 היו לנו שלושה שנקראו בתואר "מרן", מרן השלחן ערוך, מרן החיד"א, ומרן זצ"ל בעל היביע אומר, לא כל אחד נקרא "מרן ראש הישיבה"... אפילו "מרן הפרי חדש" או "מרן הגינת ורדים" לא אומרים, למרות שהיו גאוני עולם, רק מי שפשוט הוראותיו נקרא מרן, ומי לנו גדול מהם שפשוט הוראותיהם, וגם את הוראות החיד"א קיבלו אם לא חולק על מרן הבית יוסף. וגם כשקוראים למרן זצ"ל, "מרן" זה לא כמו פריסמות של קוקה קולה... אלא שהקב"ה מסובב כל הסיבות גרם שפשוט הוראותיו.

7 שלא כדעת הרא"ם בספר היראים (סי' שא) והגהות מיימוניות (פרק ב מהלכות חמין ומצה הט"ז אות א), שפסקו שלעולם בכל תיקו צריך להחמיר, וכן תפס החזון איש (בהל' שביעית סי' כב אות א). בשלחן ערוך יורה דעה סימן שלא מדבר על הלכות תרומות ומעשרות, וכמעט לא עסק בהלכות שביעית בכלל, כמו דיני ספיחין, זריעה, נטיעה, חרישה, קצירה - כלום. כנראה שבזמן מרן השלחן ערוך לפני 450 שנה היה ישוב יהודי קטן בארץ, וכל החקלאים היו גוים, וכיון שהלכות שביעית לא היו למעשה לכן לא כתב. אבל היום לימוד הלכות שביעית הוא מעשי מאוד, ובספר ילקוט יוסף על הלכות שביעית יש הרבה פרטי דינים, בהלכות שבת וכדומה הכרעו על פי דעת מרן השלחן ערוך, אבל על הלכות שביעית אין שלחן ערוך, אז איך הכרעו את ההלכה? על פי כללי הפסיקה, ועל פי שלושת עמודי ההוראה. בירושלמי (פ"ק דערלה סוף ה"ב) יש, האם מותר לנטוע תחת גג או לא, כתוב "שדך לא תזרע" משמע השדה שתחת כיפת השמים, אבל עפר המונח בתוך הבית מותר לזרוע, או לא, ובספק זה תלי גם אם יש ליה דין ערלה, והירושלמי נשאר בתיקו. החזון איש (שם) פוסק לחומרא, ולפי דבריו כל החממות שיש היום, שעשויות מכיסוי נייילון עבה מכל הצדדים, אסור לנטוע שם שביעית וכמו בשדה, אבל אנתנו (פ"ד סעיף כא) כתבנו להקל, כי הלכנו אחרי כללי הפסיקה שיש ללכת אחר שלושת עמודי ההוראה, שכל תיקו בדרבנן הוא לכלל, והלא שביעית בזמן הזה מדרבנן, ולזה גם החזון איש (שביעית סימן ג סק"ח) מודה. לכן בילקוט יוסף פרק ה' דינים יצא לנו להלכה לא כדעת החזון איש, אחר אלף המחילות, ויסוד הרבה מהמחלוקות אם להתחשב בדעת שלושת עמודי ההוראה או לא, כי מרן הבית יוסף תמיד מתחשב, אמנם לעומתו הרמ"א (בהקדמתו לזכרי משה) ומרש"ל (בהקדמה לים של שלמה מסכת חולין) ועוד לא קיבלו את הכלל הזה, וסברו שיש לחוש גם לשאר דברי הראשונים, אבל אנתנו קיבלנו הוראות מרן גם בכללי הפסיקה שלו.

שהכל נהיה בדברו, וכך היתה אמירתו: ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן שהכל נהיה בדברו, יצא. הרב חיד"א מוכיח משם, כמו שאמירת הגפן לא נחשבת הפסק, כך גם בנידונו אמירת "על הגפן" או "על העץ" של המברך לא נחשבת הפסק ויכול לצאת ממנו ידי חובה, כי אם באומר עצמו לא נחשב הפסק, כל שכן שלשומע לא יחשב הפסק. התורה מונחת בקרן זוית, כל הרוצה ליטול יבוא ויטול (ע"פ אבות דרבי נתן ר"פ מא, וקידושין סו.), על ראשונים כמלאכים אסור לחלוק, מה נדע אנחנו ולא ידעו הם, וגם על מרן השלחן ערוך אסור לחלוק, אבל על אחרונים מותר לחלוק, אם יש ראיות וסברות חזקות ואמיתיות, ובלבד שיתכוין לשם שמים. אחר אלף המחילות מהחיד"א שהיה מופת הדור, צריך להבין מה הדימוי לדין פתח בשכרא וסיים בחמרא, שם תיקן תוך כדי דיבור, ותוך כדי דיבור כדיבור דמי, התיקון מוחק את דבריו הראשונים כאילו לא הזכיר הגפן, מה שאין כן אם רוצה לצאת מאדם שמברך על המחיה ועל הגפן ועל העץ, יש לחוש שנחשב הפסק.

טעה והזכיר מעין המאורע

יד. החיד"א הביא עוד ראיה, כתב מרן בשלחן ערוך (סימן קח סעיף ב'): הטועה ומזכיר מאורע שאר ימים בתפלה, שלא בזמנה, לא הוי הפסקה. אדם שאמר יעלה ויבוא ביום רגיל לא נחשב לו הפסק ולא הוור להתפלל, וכן אדם שהשתכר קצת וחשב שהיום פורים... או ראה נר נשמה וחשב שהיום חנוכה... ואמר על הניסים, בדיעבד לא נחשב הפסק. ואם כן הוא הדין בנידונו, אדם שרוצה לצאת ידי חובת על המחיה מחבירו, יכול לצאת ממנו אפילו שמברך

8 סיפרתי פעם שהיה לנו כולל לפני כארבעים שנה, מרן זצ"ל היה נהנה לבוא בעצמו בכל ראש חודש ולחלק את המשכורת לאברכים. הוא הקפיד לתת משכורת מוכבדת, פי שנים ממה שנתנו בישיבת פורת יוסף, שהאברכים יוכלו לשבת וללמוד בישוב הדעת. האברכים שלנו היו מתחננים לרב שרים שיעלה את המשכורת בפורת יוסף, כדי שאו יעלו גם לנו... מי שהיה מאחר לא היינו מורידים לו מהמשכורת, אבל מי שהיה מטיע בזמן היה מקבל תוספת, כי לא רצינו להוריד לאברכים מבסיס המלגה. ומרן היה מחזיק את הכולל והישיבה עד שנת תשנ"ט. והנה פעם אחת מרן הגיע בערב ראש חודש לפני מנחה וקרא לפלוני ולפלוני וחילק את המשכורות, בגלל שהיו רגילים לקבל את המלגה בראש חודש, אחד האברכים היה בטוח שהיום ראש חודש ובאמצע מנחה צעק "יעלה ויבוא", כולם צחקו וגם מרן צחק... גמר את העמידה ועוד לא הבין למה צחקו... ואחר כך הסבירו לו שטעה. דינו שהוא לא צריך לחזור על התפלה, כמו שפסק מרן השלחן ערוך.

לפי זה בכל דבר, כגון אם באמצע תפלת העמידה יש אזעקה ורץ למקום מוגן, כיון שיש בזה משום פיקוח נפש יכול גם להפסיק בדיבור ולקרוא לבן שלו וכדומה, ואם הם באמצע קריאת התורה ושמעו אזעקה, יפסיקו מיד, ואם יפסיקו יניחו מפה על הספר תורה שלא ישאר מגולה, וילכו למקום מוגן. כשיוצא לאחר שנשמעת צפירת הרגעה או אחר שעבר הזמן שצריך לשהות במקום המוגן, האם ממשיך להתפלל היכן שהפסיק או שיחזור לראש, והשאלה היא, אפילו אם לא הפסיק באונס אלא שהיה לו טלפון וענה: עוד מעט... מה אתה עונה?! אתה עכשיו נמצא בעולם האצילות ומדבר עם הקב"ה. האם בדיעבד ממשיך היכן שהפסיק או לא. להלכה כל הפסק בין שהיה בין דיבר, אם הפסיק שיעור זמן כדי לגמור את כל תפלת העמידה חוזר לראש, ואם לא שהה כדי לגמור את כולה חוזר למקום שפסק, ובשאר הדברים כגון ברכות קריאת שמע או קריאת מגילה, אפילו שהה כדי לגמור את כולה חוזר למקום שפסק ולא חוזר לראש. ושיעור כדי לגמור את כולה, כל אחד לפי מה שרגיל להתפלל, יש אנשים שמתפללים חמש או שש דקות, ואם עד שחזרו מהמקום המוגן עברו שש דקות יחזרו לראש התפלה, ואם שהו פחות יחזרו להיכן שהפסיקו. יש אנשים שמתפללים מהר, ותפלתם מהרה תקבל ברצון, כשאתה אומר ברוך עלינו או שמע קולנו, הם כבר פוסעים "עושה שלום", אין גמרת...? אם רגיל להתפלל בשלש דקות ושהה שלש דקות חוזר לראש. השיעור של כדי לגמור את כולה, נמדד לפי קצב התפלה של כל אחד ואחד.

גם "על הגפן" ו"על העץ", כי למרות שהפסיק יצא ידי חובה. אבל יש לחלק, שם מדובר בדיעבד שלא נחשב הפסק, אבל לכתחילה ודאי שאסור לו להוסיף הזכרת מעין המאורע שלא בזמנה, מה שאין כן בנידונו הוא רוצה לכתחילה לצאת ידי חובה מחבירו שמוסיף דבר שאינו שייך לו, ומאחר ששומע כעונה הרי זה נחשב כמו שאומר בעצמו, ואין אפשר לכתחילה לומר לו שיעשה הפסק.

תשלומין

טו. החיד"א הביא עוד ראיה, מדין אדם שלא התפלל ערבית, אם במזיד לא התפלל מעוות לא יוכל לתקון, אין תשלומין על מזיד, ואם יתפלל פעמיים עונו כפליים, אבל אם לא התפלל באונס כגון ששימח חתן וכלה ושתה יין ונרדם, למחרת מתפלל שחרית שתיים. ואם הזמינו אותו לעלות שליח ציבור, אם יתפלל פעמיים עמידה כולם ידעו שלא התפלל ערבית והיו לו בושות... להלכה יכול לכונן בחזרת השליח ציבור שיעלה לו לתשלומין, רק שבגמר החזרה אלוקי נצור לא מעכב שיאמר, אבל יפסע שלוש פסיעות. בחזרה יש קדושה וברכת כהנים, והלא כעת משלים את תפלת ערבית ואיך הקדושה וברכת כהנים לא נחשבים הפסק? מוכיח החיד"א: על כרחך שגם אם יש הפסק לא מעכב, ואם גם כן בנידונו לא מעכב. ואחר אלף המחילות מכבוד גאונו גם זו לא ראיה, כשמתפללים שחרית שתיים מה נקרא שמה בישראל, ערבית? לא, זה נקרא "שחרית שתיים", וכיון שיש לה דין של שחרית אין חשש כלל של הפסק, כי בשחרית שייך לומר קדושה וברכת כהנים. וכן אדם שנרדם ביום שישי ולא התפלל מנחה, כתב המגן אברהם (סימן סג סק"ח) שאונס שינה שמה אונס, ויכול להשלים ולהתפלל ערבית של שבת שתיים, וכי בליל שבת יאמר אתה חונן? לא, כי גם התשלומין נקרא ערבית, וכן אם נח בשבת בצהריים והתעורר בשעה חמש, עכשיו השבת קצרה והגיע צאת שבת, ודאי שכאשר משלים בערבית מתפלל פעמיים תפלת ערבית של חול, כי דין תפלת התשלומין היא כמו תפלה הסמוכה לה, ולכן כיון שבשחרית הקדושה וברכת כהנים לא נחשבת הפסק כלל אין להביא ראיה לנידונו. ואף על פי שדחינו את הראיות של החיד"א, כדרכה של תורה, מכל מקום הלכה למעשה כדברי החיד"א, ולכן המסופק אם נתחייב בברכת על המחיה, בדיעבד יכול לצאת ידי חובה מהמברך מעין שלש ומזכיר גם "על הגפן" ו"על העץ".

מתוקים מדבש

טז. תראו כמה התורה שלנו מתוקה מדבש ונופת צופים. תמיד אני אומר, אלו שלא זכו ללמוד בישיבות חבל עליהם, תגמרו את הצבא מהר, תוציאו פטור ותבואו לעולם הישיבות... תראו איזה תענוג יש בתורה שלנו, מביאים ראיה, דוחים אותה, מביאים ראיה ממקום אחר, וגם אותה דוחים, ממש "טעמו וראו כי טוב ה'", כל מי שנמצא שם בישיבות הסדר חבל על הזמן שלהם, שיבואו לישיבות קדושות ללמוד תורה כל היום, ואשריהם ואשרי חלקם. [א.ה. ראה שו"ת יחוה דעת ח"ג סימן עה].

השיעור עבר הגהת המדפיסים באישורו של הגאון רבי ברוך שרגא שליט"א ראב"ד ירושלים

באפשרותך להאזין בשידור חי לשיעורו השבועי של מרן הרשל"צ שליט"א מביהכנ"ס היודים כל מוצש"ק. הרב המקדים בשעה 20:30, שיעורו של הרשל"צ בשעה 21:00 וכן ניתן לשמוע גם שיעורים קודמים בקו הליכות "בית מרן" *5293 שלוחה 2

השבוע זכות השיעור "בית מרן" מוקדש:

נעמה בת יעל, ארז בן רינה
לזרע קודש בר קיימא

לכל המעוניין להתברך מפי קודשו של מורינו ורבינו הראש"ל שליט"א בשידור חי בשיעורו השבועי להצלחה לרפוא"ש או לעילוי נשמת יקירכם חייגו: *5290
ניתן לשמוע את השיעור של הראש"ל שליט"א גם בתדרים החדשים של 'באן מורשת' 100.7 fm, 92.5 fm, 90.8fm ובקול חי 92.8fm, 93.00fm

העלון להצלחתם של: ניסים בן גמילה שרה, אורה נור בת מרים ללה - אריכות ימים בריאות ונחת, ניר נתן בן זהבה, אורית בת אילנה - שלום בית בריאות פרנסה, נעמה בת יהודית - פרי בטן, נעמי אביטל בת אורה נור, אריאל בן שושנה זהרה - שיהיה להם שלום בית אמיתי אהבה אחווה שלום ורעות פרנסה בשפע ושיתרפא לה העיניים, סבטלנה ומרקס - בריאות ופרנסה.

הגאון הגדול רבי ברוך שרגא שליט"א

ראב"ד ורדשלים וראש ב"ד"ץ "אור שרגא"

פרשת ויצא

שדמותו של יעקב אבינו חקוקה בכסא הכבוד, והיכן היא חקוקה? במרכבה העליונה יש דמות של ארבע חיות הקודש: אריה, נשר, כרוב, אדם. כמו שנאמר בספר יחזקאל (י"ד) "פני האחד פני הכרוב, ופני השני פני אדם, והשלישי פני אריה, והרביעי פני נשר", וכתב בעל הטורים (שמות כד ז) שפני אדם החקוקים בכסא הם כמראה פניו של יעקב אבינו.

וכתב הגאון רבי שמשון מאוסטרופולי זצ"ל שסוד זה נגלה ליעקב אבינו בחלומו, שראה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו. שהיו המלאכים עולים למעלה ורואים את פניו של יעקב בכסא הכבוד, ויורדים למטה ורואים שבאמת זה האיש שזכה שדמותו חקוקה בכסא הכבוד. ובחלום זה התברר ליעקב אבינו כמה הקב"ה אוהב ומחבב אותו, עד שחקק את דמותו בכסא הכבוד.

וזה מה שאמר יעקב אבינו כשהקיץ משנתו "אכן יש ה' במקום הזה", אכן ראשי תיבות: אריה, כרוב, נשר. כלומר, ידעתי שיש "אכן" במקום הזה, אבל "ואנכי לא ידעתי", אנכ"י ראשי תיבות: אריה, נשר, כרוב, אדם. שגם דמותי חקוקה בכסא הכבוד - את זאת לא ידעתי.

להשיג את ספרי הרב שליט"א בטל' 054-8463097

"אם היודשים רוצים לעשות נחת רוח למת יקבצו עשרה אנשים כשרים ויעשו תיקון לפטור זה מועיל לו מאוד מאוד"

בער"ח הקרוב יערכו אברכי "כולל בית מרן"

תיקון נפטרים, לימוד משניות וסיומי מסכת לעילוי נשמת יקירכם

גם אתם יכולים לשמח את נשמת יקירכם! למסירת שמות יקירכם התקשרו:

*5290

"ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" (כח יא).
מכאן דרשו רבותינו ז"ל (ברכות כו): שיעקב אבינו תיקן תפילת ערבית, שנאמר "ויפגע במקום וילן שם", ואין פגיעה אלא תפילה, שנאמר (ירמיה טו) "ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רינה ותפילה ואל תפגע בי".

והנה המשנה (שם כו): אומרת שתפילת הערב אין לה קבע, ופירשו בגמרא (כו): שתפילת ערבית רשות. ונשאלת השאלה, מדוע תפילת ערבית רשות, וכי היא חשובה פחות משחרית ומנחה שהן חובה גמורה?

ופירש הפני יהושע (ברכות כו): שבאמת בתחילה לא התכוין יעקב אבינו לתקן את תפילת ערבית, שהרי הגיע למקום מבעוד יום, אלא שפתאום "כי בא השמש" - שקעה השמש לפני הזמן כדי שילין שם (רש"י). נמצא שבאמת בא להתפלל מבעוד יום - תפילת מנחה, אלא ששקעה השמש והתפלל בלילה, ולכן התפלל ערבית כתפילת נדבה. וכיון שמלכתחילה לא התכוין לתקן תפילת ערבית, לכן תפילה זו היא רשות.

ומכל מקום בזמן הזה תפילת ערבית חובה, כמו שכתב הרמב"ם (תפילה פ"א ה"ו) שכבר נהגו כל ישראל בכל מקומות מושבותיהם להתפלל ערבית, וקבלוה עליהם כתפילת חובה. והשי"ת יקבל כל תפילותינו ברצון. אמן.

"ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו" (כח יא).
כאן נאמר "מאבני המקום" בלשון רבים, ולהלן (פסוק יח) נאמר "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו", משמע אבן אחת בלבד. ופירש רש"י: בתחילה היו כמה אבנים, והתחילו מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת, וזהו שנאמר "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו".

והקשה האמרי אמת: הלא רוב האבנים לא זכו שיניח עליהם הצדיק את ראשו, רק התחברו לאבן שעליה הניח את ראשו, ומדוע לא רבו על איזה אבן יניח את ראשו בפועל? אלא, אמר האמרי אמת: כשכל אחד חי לעצמו יש מחלוקות ומריבות, אבל כשיש אחדות אין קנאה, אין מחלוקות ואין מריבות. לפיכך, בשעה שכל אבן היתה נפרדת לעצמה היו מריבות זו עם זו, אבל כשנעשו אבן אחת באחדות גמורה כבר לא היתה שום מריבה ביניהם.

"וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי" (כח טז).
בחלום זה התגלה ליעקב אבינו דבר נפלא, כי הנה במדרש (בר"פ ב' ב) מובא

נחשב צ"י הר"ח רבי משה והב שליט"א
רב מחלצת שרגא - ישראל ונחל מחלקת הכשרות והמזון נכריה

בעקבות רבותינו הדליקו נר

תפילת נשמת הידיד וזו"ר

קיבל לידיו את ישיבת "עץ החיים" בירושלים. והיה נוהג להגיע מידי פעם מחו"ל ולבקר בישיבה ואף למסור בה שיעורים. רבינו היה ידוע בגישתו נגד הגישה שהיתה נהוגה באמריקה לערב לימוד קודש וחול והיה מראשי הלוחמים שהבחורים צריכים להקדיש את חייהם ללימוד תורה ואף תמך בהם כספית ולכן פתח את ישיבתו שבלייקווד שהנהיגה בדרך הישנה כמו בסלוצק. מספרים שהסבא מסלבודקא התבטא על רבי אהרון קוטלר ואמר עליו שכדאי להחזיק את תלמידי הישיבה ולו רק כדי ליצור את הסביבה שבביל רבי אהרון סוויסלוצ'ר (כינוי מהעיר בה נולד רבי אהרון קוטלר)

ועוד מסופר שבשנת תרס"ח (1908 למינינם) שלח הסבא מסלבודקא קבוצת תלמידים מובחרים מיישיבתו וביניהם היה רבי אהרון קוטלר כדי לשוחח עם קבוצת רבנים ידועים שביקרו בקובנא וביניהם היה רבי חיים סולובייצ'יק ורבי מאיר שמחה הכהן ושני הרבנים התבטאו על רבי אהרון קוטלר רבי חיים התבטא שמה ארבעים שנה לא נזדמן לי לפגוש כזה עילוי אמיתי ורבי מאיר שמחה התבטא זה הקטן גדול יהיה כרבי עקיבא איגר בדורו. ועוד התבטא עליו רבי חיים סולובייצ'יק באוזני רבי ברוך דב לייבוויץ הוא (ר' אהרון) נראה כאחד מאלה שהעולם יעמוד עליהם.

רבינו נפטר ב-ב' כסלו תשכ"ג והוא בן 70 שנה.
השאיר אחריו דור ישרים מבורך את בנו הגאון רבי שניאור קוטלר שהתמנה אחריו לראש ישיבת "ליקווד" ואת חתנו הגאון רבי דב שוורצמן ראש ישיבת "בית התלמוד" בירושלים.

הגאון הגדול רבי אהרון קוטלר זצוק"ל

בשבת שעברה חל יום פטירתו של הגאון הגדול רבי אהרון קוטלר זצוק"ל

רבינו נולד בשנת תרנ"ב (1892 למינינם) בעירה סוויסלוצ'ק לאביו רבי שניאור זלמן פינס שהיה רב המקום. ולאחר מכן החליף את שם משפחתו "לקוטלר" וכל זה בכדי להימנע מגיוס צבאי ברוסיה.

בילדותו ידע בעל פה את כל ספרי התנ"ך ובגיל 11 עקב התייתמותו מאביו, נשלח ללמוד אצל הרב זלמן סנדר כהנא שפירא זצ"ל.

בגיל 22 נשא לאישה את הרבנית חנה פרל ע"ה ביתו של רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל. ומסופר שרבי איסר זלמן מלצר סגר את השידוך במהרה לפני שמישהו אחר יקח אותה לחתן. לאחר נישואיו אף על היותו צעיר החל למסור שיעורים בישיבת "עץ חיים" שבסלוצק ולאחר כמה שנים נמלט מהקומוניסטים לעיר קלצק שבפולין ושימש שם כראש ישיבה, לאחר מכן בשנת תש"ג 1943 (למינינם) הקים את ישיבת "ליקווד" ששמה נקרא "בית מקדש גבוה באמריקה" שהייתה בזמנו עיירת נופש קטנה, וכל זה בכוונה תחילה כדי להרחיק את התלמידים מרחובות העיר של ניו יורק.

רבינו נחשב לאחד ממנהיגי היהדות החרדית בארה"ב והיה נשיא מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל בארה"ב. רבינו התמסר בכל כוחו לבסס את "החינוך העצמאי" בארץ ישראל ואף לאחר פטירת חמיו הגדול רבי איסר זלמן מלצר

העלון להצלחתם של: ספיר בת שלומית חיה - לרפואה, סתיו בת אוסנת - לזיווג הגון, עידן בן רונית - בריאות ופרנסה טובה, הצלחה, עינת בת דינה - בריאות נחת מהילדים, עיסקה רעות בת מרים - לזיווג הגון, עליזה לאה בת ליבה חנה - זיווג הגון בקרוב ובקלות, עמיר בן בינה - לרפואה, עמרם בן מאירה - לפרנסה טובה, צופית מלכה בת מרים - לזיווג הגון.

להלכה: ישלם לו על החפץ בשווי ששווה בשוק ולא בשווי ששווה לבעה"ב.
שאלה: המחזיק כרטיס הנחה לאתרים ועסקים שונים, האם מותר לו להעביר את הכרטיס לאנשים אחרים?

תשובה: הגמ' בבא מציעא דף עט. מבארת בענין שוכר ומשכיר שמשמע שאפי' שיש רשות לשוכר להשתמש במה שמשכיר לו הבעלים, בכל זאת אינו רשאי לעשות בו מה שרוצה ויכול המשכיר להגביל אותו בדברים מסוימים, ופסקו הראשונים דין זה להלכה.

להלכה: נראה שיהיה אסור לאותו אדם להעביר את הכרטיס לעוד אנשים שישתמשו בזה שהרי כל מה שנתנו לו את הכרטיס זה לשימושו האישי בלבד ועל דעת שלא יעביר אותו לאחרים ואף בדרך כלל זה מצויין ע"ג הכרטיס, ויש בכוחם לאסור עליו, ואם עובר על תנאי זה יש בזה גזל גמור.

ניתן לשמוע כל יום 3 דקות של הצלחה יומית 5293* שלוחה 5

שאלה: אדם שבנה לעצמו בית מזוזה עם השקעה רבה ושוויה בשוק 40 ובשבילו שווה בהרבה יותר בגלל השקעתו בה, ובא חבירו והזיק את החפץ, כמה צריך לשלם לבעה"ב, האם את שווי בשוק, או כמה שהוא שווה לבעה"ב?

תשובה: יש צד לומר שיהיה צריך לשלם על החפץ כמה שזה שווה לבעה"ב, שהרי הוא פשע במוצר של בעה"ב. אך מאידך יש לומר שיהיה צריך לשלם את שווי בחנות, שהרי זה מה שהוא הזיק ואע"פ שלבעה"ב זה שווה יותר, אבל מסתכלים על השוק כמה שזה שווה, וכתבו הפוסקים בזה שאע"פ שאותו אדם הזיק את חפץ חבירו ובשבילו שווה הרבה, אפילו הכי המזיק לא יהיה חייב לשלם אלא את שווי בשוק, שבדיני ממונות לא מסתכלים על הרגשות של האדם, וכ"כ הרב הגאון "יבוא ידיד" בס' קע"ה ע"ש.

ובדומה לשאלה זו מצינו באדם שהיה בחו"ל וצילם תמונות המיוחדות לו ובא חבירו והזיק לו את כל התמונות הללו, שבשבילו שווים הרבה, שהדין שאין המזיק משלם אלא שווי התמונות ולא לפי שווים לבעה"ב.

אקטואליה בהלכה

הרב אברהם דניאל שליט"א רב במוקד הליכות "בית מרן"

מהשקיעה שניכר הדבר שמדליקה לכבוד שבת ואז יכולה לעשות מלאכה, אך אם מדליקה יותר מחצי שעה קודם השקיעה מפלג המנחה ואילך אז מוכרחת לקבל עליה שבת בהדלקה זו ואף אם תעשה תנאי שאינה רוצה לקבל שבת אינו מועיל ואינה יכולה לעשות מלאכה האסורה בשבת, אך יכולה לומר לבעלה או לאחד מילדיה לעשות את אותה מלאכה, ולענין מנחה - אף אם מדליקה בתוך חצי שעה מהשקיעה צריכה להתפלל ואח"כ להדליק, אולם אם שכחה והדליקה קודם, אע"כ יכולה להתפלל מנחה.

שאלה: סיר מרק שהתבשל כל צרכו מערב שבת והונח במקרר האם מותר לחממו בשבת?

תשובה: דעת מרן השו"ע (סי' ש"ח) שיש בישול אחר בישול בדבר לח וא"כ אסור לחמם מרק זה על הפלאטה בשבת, ואף אם ישמור שלא יגיע לחום שהיד סולדת בו יש איסור בדבר ואין לסמוך על היתר זה אלא לצורך חולה או תינוק, אך ישנה עצה לחמם בשבת סיר מרק זה ע"י שמעורב שבת יחבר את הפלאטה לשעון שבת ויכוונו שיכבה בשבת לזמן מה ובעת שהפלאטה כבויה יניח הסיר על הפלאטה וכשתידלק יתחמם התבשיל הוי גרמא ומותר.

שאלה: האם וכיצד ניתן לכסות את סיר החמין המונח על הפלאטה מערב שבת, ואם מותר להניח בשבת חלה או מאכל אחר על הסיר מתחת לכיסוי?

תשובה: השו"ע (סי' רנ"ז) פסק שיש איסור לכסות קדרה שמונחת על כירה שיש בה גחלים ואפילו שהכיסוי אינו מוסיף הבל (חום) אך מחמת האש שתחת הסיר יש בהם תוספת הבל, מ"מ כתב בשו"ת יביע אומר ובחזו"ע שהיה מנהג קדום למרן השו"ע להקל בדבר, וכתב עוד שבפלאטה שלא שייך בה חיתוי בגחלים והגברת החום, ויש אויר מפסיק בין חוטי החשמל שבתוך הפלאטה לפח העליון והפח העליון מפסיק בין חוטי החשמל לקדרה - לכן מותר לכתחילה לכסות מערב שבת את הסיר המונח על הפלאטה בשמיכות וכדומה אך להניח בשבת דבר מאכל תחת הכיסוי שעל הסיר יש בזה איסור הטמנה וכמ"ש השו"ע (סי' רנ"ג) אבל להטמין תחת הבגדים הנתונים על גבי המיחם - ודאי אסור.

שאלה: אישה שקיבלה על עצמה להדליק נרות שבת יותר מוקדם מהזמן הכתוב בלוח ורוצה להתפלל מנחה או לעשות מלאכה כיצד עליה לנהוג?

תשובה: ראשית יש להבהיר שלדעת מרן השו"ע (סי' רס"ג) אין אשה מקבלת שבת בהדלקת הנרות, אלא שראוי לכל אשה שתעשה תנאי פעם בשנה שאין ברצונה לקבל עליה שבת בהדלקה, אך כל זה דווקא אם מדליקה נרות בתוך חצי שעה

מה כדאי לאכול בחורף?

פינת בריאות אתם שואלים והמומחים עונים במייל: betmaran1234@gmail.com

מה כדאי לאכול בחורף?

מהם מזונות מחממים, מדוע ירקות שורש וירקות כתומים חיוניים דווקא בחורף והאם הסבתות צדקו בנוגע למרק עוף? כל מה שצריך לדעת על תזונה חמה בעונה הקרה. חשוב לדעת ש...

1. בחורף חשוב שנסייע לגוף להגן על עצמו, לשמור על טמפרטורה מאוזנת ועל רמת אנרגיה סבירה בעזרת תזונה. ישנם מזונות מחממים ומזונות מקררים, שניתן להפוך באמצעים שונים למחממים, שכן לאופן הכנת המזון ישנה השפעה. 3. מזונות מסוימים עלולים לעודד ייצור ליחה ואף להחליש את הגוף, ומהם מומלץ להימנע

בימי החורף, כאשר הטמפרטורות בחוץ צונחות, חשוב שנסייע לגוף להגן על עצמו, לשמור על טמפרטורה מאוזנת ועל רמת אנרגיה סבירה. סוודר וגרביים חמים הם בהחלט רעיון מצויין כדי לחמם את הגוף, אולם הפעם נתמקד בדרכים לשמירה על ההגנה של הגוף בעזרת מה המזונות שיכולים לעזור במשימה.

לאופן הכנת המזון יש השפעה על רמות האנרגיה שלו. בישול ארוך של תבשילי קדרה על אש נמוכה מעצים את רמת האנרגיה והחום של המזון. גם אחסון ועיבוד נכון של המזון יכולים להפוך מזונות למחממים יותר. מזונות טחונים, כתושים או חתוכים לחתיכות דקות הם בעלי אנרגיה חמה יותר. ניתן להפוך פירות וירקות הנחשבים לבעלי אנרגיה קרה לבעלי אנרגיה חמה יותר, טוחנים או מרסקים

אותם. כמו כן, חשוב לאכסן את הפירות בטמפרטורת החדר ולא לשים במקרר.

מה כדאי לאכול בחורף כדי להתחמם?

מזונות מחממים: בחורף יש נטייה טבעית ומבורכת להעדיף מזונות מחממים. שלבו בתזונה היומית שלכם דייסות חמות כגון דייסת שיבולת שועל עם קינמון, מרקים כגון מרק עוף או מרק ירקות, עדשים או קטניות, תבשילי קדרה, ירקות מבושלים וכן משקאות חמים כמו סידר עם קינמון וג'ינג'ר.

מרק עוף: מתברר כי הסבתות צדקו. מחקרים מצאו שמרק עוף מסייע באיזון טמפרטורת הגוף ובשיפור התחושה הכללית של הגוף אצל אנשים שסבלו מברונכיטיס, הצטננות, חום ושפעת. לא ברור האם אלו ירקות השורש שהוספו למרק או המינרלים בהם הוא עשיר, אך מרק חם בחורף תמיד מנחם ועושה את העבודה. בנוסף, כנראה שהאדים העולים מן המרק הרוחת מסייעים בהקלה על הגודש באף.

ירקות שורש: בחורף מתאים לצרוך ירקות שורש, הגדלים מתחת לאדמה, כגון שורש סלק, שורש סלרי, שורש פטרוזיליה, גזר, דלעת, ארטישוק ירושלמי, וכן ירקות כתומים, אדומים וצהובים. בירקות השורש יש אנרגיה רחוקה מאודן ומזינה, זאת בנוסף לסיבים ולערכים התזונתיים המצויים בהם. מומלץ להוסיף ירקות אלה למרק, לנייד או לתבשילי קדרה.

המשך בשבוע הבא....

לחיות עם האמונה

הרב הגאון רבי יעקב לוגאסי שליט"א
רב מדרשויות "בית מרן" ומחבר סדרת הספרים "נר לדגל" ועוד...

מתנה טובה בעל כורחנו

יש המתאוננים: "איני שכיר עם משכורת מסודרת. כל הזמן אני חי מעבודות מזדמנות. עלי לצפות שיומינו אותי לאיוז עבודה, ואיני יודע מה יהיה איתי מחר, אם לא יזמינו אותי החודש הזה, לא אוכל לשלם עבור משכנתא, תלמודי תורה, ישיבות, וסמינרים. כל חודש אני תלוי ועומד. איך אפשר לשאת זאת?"

פעם נכנס רבי שלום שברדון זצ"ל לבית המשגיח רבי יהזקאל לווונשטיין זצ"ל, וראה שהוא שמח ביותר, ושאלו: "רבינו, מדוע אתה כל כך שמח?". סיפר לו רבי יהזקאל: "לפני שנים הייתי משגיח בישיבת מיר בליטא, ומחמת עניינות היה מצוי שלא קיבלו את המשכורת הזעומה בסוף החודש, קיימתי את 'רועה אמונה', וכפי שהרועה רועה את צאנו מהעשבים, החייתי את עצמי מהאמונה הקדושה ותליתי עיניי לה'. כאשר עליתי לארץ הקודש, רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, ראש ישיבת פונוביש, הציע לי להיות משגיח בישיבתו, והבטיח לי משכורת קבועה".

"הבנתי שזוהו מקום מסודר היטב, ודאגתי מה יהיה עם אמונתי, הרי לא תהיה לי הזכות לסמוך על הקב"ה! אבל כעת אני רואה שגם כאן המצב קשה... הנה, כבר שמונה חודשים אני משגיח בישיבה ועדיין לא קיבלתי משכורת. חזרתי למצב של האמונה בליטא. כל חששי התפוגג, עכשיו אני רואה שעלי להשתמש עם האמונה כמו פעם, וזו שמחתי הגדולה".

יש פירוש נפלא של הרד"ק על דברי לבן הארמי ליעקב: "נקבה עלי שכרך

ואתנח". אומר לבן: תעבוד אצלי כשכיר, ובכל חודש תקבל את שכרך, אבל יעקב לא הסכים לכך ואמר: אנחנו נעשה עסק, כך שאחיה תלוי בה' בלבד, נחליט שנקודי הצאן שלי והברודים שלך, ואני אייחל לה' שיהיה נקודים, איני מוכן להיות שכיר עם פרנסה בטוחה.

שימו לב, שלבן רימחו שבע שנים בעבודת חנם - ויעקב שתק, כשהחליף משכורתו עשרת מונים - שתק, אבל מאידך לא הסכים לחיות כשכיר!

מסופר ב'באר הפרשה' שיהודי אמר לרבו: "כבוד הרב, אני תלוש בפרנסתי, בכל פעם יש לי עבודות מזדמנות, ותמיד אני תלוי באחרים, אף פעם איני יודע מה יהיה אתי מחר". ענה הרב: "אתה תלוש?! אין מחובר כמוך לקב"ה! כל הזמן עיניך תלויות לבורא עולם".

מאמין צריך להיות תלוי בקב"ה כל הזמן, לצפות לישועתו, לצפות שה' ייתן לו שמחה וכל לעבור את האירוע הזה ואת האירוע הבא, לכאורה זה לא נעים, שכל הזמן האדם צריך לחיות בדאגה "מה יהיה?" ו"איך יהיה?", אבל האמונה מחברת אותו לקב"ה בכל רגע, אשרי חלקו!

החכם רואה את הזכות הגדולה שזיכו אותו, שהוא חי ח"י תורה ואמונה, וכל הזמן עליו להיות תלוי בקב"ה. אמנם זה דורש אנרגיה רבה להיות תלוי כל הזמן בקב"ה ולהתחזק ללא הרף באמונה, אבל זו בעצם מתנה בעל כורחו שמקבל האדם והיא בוודאי לטובתו.

ניתן לשמוע כל יום 5 דקות של אמונה יומית *5293 *שלוחה 3

אתגרים בחינוך

הרב אברהם ברזילא שליט"א
יו"ר מרכז אתגרים בחינוך ומגיש התכנית קירות שקופים ברדיו יקול חי"

סודן של אבנים תמימות

שלומי ישב עם אחיו סביב שולחן השבת אך עננה עטפה אותו. העצבות ניבטה מפניו והוא לא יכול היה להסתירה. "מה קרה שלומי? למה אתה כ"כ עצוב?" שאל אותו אבא. שלומי כבר לא יכל להתאפק ופרץ בבכי קורע לב. "אני אף פעם לא מצליח בלימודים. כל המבחנים שלי תמיד סביב ציון ה 40% ואני מרגיש שאני פשוט כישלון חרוץ. איי הלוואי והייתי תלמיד חרוץ כמו הכישלון שלי..." אבא התבונן בעצב בפניו, אחר אחז בידו והוביל אותו אל הספה בסלון, שם יכלו שניהם לשוחח בשקט בזמן ששאר בני הבית עסוקים היו באכילה ושתייה. "אולי תספר לי מה

הכי קשה לך שלומי שלי, מה - מתוך כל מכלול הקשיים שלך בביה"ס - הוא הדבר הכי מתסכל?" שלומי חשב מעט ואז אמר "בעיקר הקושי להתרכז בשיעור. אני מתחיל את היום יופי ואז מגיעים החלומות ואני פשוט ממריא על כנפיהם. מה אני יכול לעשות?"... אבא ליטף את לחיו של בנו בחום ואמר: "הבה נתבונן בפרשת השבוע.

התורה מספרת על יעקב שהיה בדרכו לחזון והנה קפצה לו הדרך ופתע פתאום 'תפס' אותו הלילה בעודו בהר המוריה, מקום שומם, חשוך וקר. יעקב מיד נעמד להתפלל, שם תיקן את תפילת ערבית אותה אנו מתפללים עד היום, ואז הגיע הזמן לישון. מסוכן מדי לעמוד במורד ההר בלילה. יעקב לוקח אבנים

מזדמנות ומסדרן מראשותיו ורש"י מסביר שעשה כן ע"מ לחגן על עצמו מחיות רעות. עכשיו שלומי, נסה לדמיין לעצמך חיות רעות. זאבים מחודדי גיבים, כפירים שואגים לטרף, נמרים חדי עין ובעלי לחץ מכה של כמה טונות. ומה יעקב מעמיד כחומה לפניו? כמה אבנים לא מסותחות?!... יעקב ודאי חכם היה ומה תקוה לו בכמה אבנים מול חיות פרא שלוחות רסן?.. מה ההיגיון בזה?.. אלא יעקב לימד אותנו כלל בחיים, עשה מה שביכולתך! אתה לבד בהר, חושך, קור, חיות רעות. אל תלך לישון ותאמר "על החיים ועל המוות", לא! אלא עשה מה שביכולתך והקב"ה יעשה את השאר. תראה שלומי אני מבין שקשה לך להתרכז בשיעורים, אבל מה אתה כן יכול? האם הנך מסוגל להישאר מרוכז

ברבע השעה הראשונה של השיעור? שלומי נתחן בראשו לחיוב. "מצוין! אם כן קבל על עצמך מהיום להיות מרוכז בשיא הרצינות רק ברבע השעה הראשונה של כל שיעור ו... זהו! אתה כבר כמו יעקב אבינו. אין לך מושג כמה יעריכו אותך בשמיים על המאמץ הזה. האמן לי זה לא פחות מתפילת יעקב בהר המוריה, ואכן שלומי ניסה, ניסה והצליח! מאז התרחבה רבע השעה והפכה כבר לארבעים דקות אבל הרווח הגדול היה בעיקר התחושה שלו עם עצמו. בשולחן השבת כבר ישוב היה שמה כששלוה נסוכה על פניו. תוך כדי שירי השבת קרץ לו אבא עין ולחש: אולי על זה נאמר "מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב". שבת שלום.

חדש!!!

מיזם השידוכים של 'בית מרן'

דרושות שדכניות בעלות נסיון רב בתחום.

העבודה בירושלים בין השעות 9:00-14:00

שליחת קו"ח למייל: betmaran12345@gmail.com

נפגש בשמחות:

העלון להצלחתם של רחל חביבה בת ליבה חנה - כל הישועות, רחל נחמה בת אלישבע - זיווג הנן, רחל רותמה בת חנה תניה - זיווג הנן בקרוב, רעות בת אוריה - לזרע קודש של קיימא ותצלחה, רעות חנה בת אלישבע - לזיווג הנן, שושנת בת שרה - הצלחה ומריסה טובה.

לקבלת העלון במייל הרשמו betmaran1234@gmail.com

רב העם היהודי שומר ואוהב שבת, קומץ אנשים רוצים להכתיב לעם שלם לחלל שבת
 הדגל של העם היהודי זו השבת, מעניין אם היו דורכים על הדגל שלהם - איך היו מגיבים?...

מחאה למען השבת

אהוב העם הרב

יגאל כהן

מ"ן הראשל"צ הגאון האדיר הרב

יצחק יוסף

מופע אומנותי
 במחרוזת
 שירי שבת

הרב **שניר גואטה**

הרב **רון שאולוב**

מצגת ענקית של מפורסמי הארץ למען השבת!

אצטדיון ארנה ירושלים 18.12.19 | כ' כסלו

לרכישת כרטיסים:

***5 *5293**

בברכת שר התורה הגאון ר' חיים קנייבסקי נפתח בעז"ה במבצע
 להקמת 500 שיעורי תורה בכל הארץ למען השבת.
 להקמת שיעור התקשר לטל 073-7963500
 או שלח הודעה לדוא"ל 7963500@gmail.com

מחיר מסובסד 10 ש"ח

אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים

"ושמרו בני ישראל את השבת"

~ קדושת השבת ~

הרינו פונים בזה לאחינו בני ישראל די בכל אתר ואתר אנשים נשים וטף.
 עקב הנסיונות שנעשים על ידי פריצי עמנו הרוצים לפרוץ את קדושת חומת השבת
 בדרכים שונים ועוון זה עלול לסכן את הישוב כולו ח"ו
 כי לא חרבה ירושלים על שחיללו בה את השבת
 אשר על כן מחובתינו להתחזק בקדושת השבת ביתר שאת ויתר עוז
 וכל אחד יקבל על עצמו להוסיף מחול על הקודש הן בכניסת השבת והן ביציאתו
 ולענג את השבת ברוחניות ובגשמיות ונזכה ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים
 והשי"ת יערה רוח טהרה ממרום וילמד תועים בינה ויזכו לחזור בתשובה שלימה
 בואי כלה בואי כלה שבת מלכתא

